

Odborné vyjádření PhDr. Evy Vondrákové

Kurzy CTY splňují zároveň mimořádný rozsah, kvalitu a náročnost. Srovnatelné kurzy v ČR neexistují. Kurzy jsou neustále aktualizovány, aby odpovídaly současné světové špičkové úrovni. Zdrojem odborných informací i pedagogických postupů je Universita Johnse Hopkinse, která je v aktuálním žebříčku 15. nejlépe hodnocenou univerzitou na světě. CTY – Centrum pro talentovanou mládež je **nezisková** organizace. Jejím posláním je vyhledávat talentované studenty kdekoli na světě a umožnit jim rozvoj nadání bez ohledu na jejich původ a finanční možnosti rodiny. Kurzovné CTY reflektuje kvalitu kurzů - zajistit mimořádnou kvalitu bez patřičné finanční dotace není možné. Dosažitelnost kurzů pro nadané, motivované a pracovité studenty ze sociálně slabších rodin umožňuje stipendijní systém.

Totéž nabízí i CTY online v ČR. Studenti doplácí jen část nákladů na kurz, a pokud by jim nepříznivá finanční situace rodiny bránila v účasti, dostanou stipendium na celé kurzovné. Kurzy jsou v angličtině, takže studenti si osvojí slovní zásobu v oboru, kterému se věnují. Protože jsou kurzy CTY prověřené několika desetiletími velmi dobrých zkušeností, jsou i pro nejprestižnější světové univerzity zárukou kvality (nadání, motivace a pracovitosti) těch uchazečů o studium, kteří je absolvovali. K úspěšnému absolvování kurzů CTYOnline přihlíží při přijímacím řízení již i některé české univerzity.

Adekvátní nabídky bezplatných kurzů, které vypracoval pan náměstek Fidrmuc jsou tedy zřejmě převratným počinem v našem systému vzdělávání, ale asi i ve světě, pokud opravdu splňují ve všech směrech totéž, co kurzy CTY. Pokud tomu tak opravdu je, měl by být tento počín publikován. Nejen v ČR, ale i ve světě. Nejbližší vhodnou příležitostí je 21.WCGTC konference, která se koná 10. - 14. srpna 2015 v dánském Odense. Zúčastní se jí mezinárodně uznávaní odborníci z celého světa, včetně špičkových pracovišť, která se už několik desetiletí úspěšně zabývají vyhledáváním, rozvojem a podporou talentů, zejména v přírodovědných oborech, technice a moderních technologiích.

Při svých po více než čtvrtstoletí získávaných informacích přímo od zdrojů a bohatých zkušenostech s dosavadním fungováním systému péče o nadané v ČR se ale obávám, že pan náměstek Fidrmuc zakládá svou obdivuhodnou sebedůvěru na nedostatku informací.

Je určitě dobře, že pan náměstek chce zabránit nevhodnému nakládání s finančními prostředky. V tom případě by určitě stálo za to zkontrolovat jejich vynaložení na už realizovaných 4200 projektů a jejich přínos. Odbornost těchto projektů byla ve velmi širokém spektru, od opravdu kvalitních, zpracovaných solidními odborníky, po řadu aktivit, které rozhodně odborníky zpracovány nebyly a z nichž některé mohly být ve svých důsledcích pro nadané dokonce rizikové. Jedním z těchto sporných projektů byly i před časem medializované „Barvy života“.

Je otázka, kdo posuzoval kvalitu projektů při jejich zadávání i vyhodnocování, když odborníků na tuto problematiku je v ČR velmi málo. Nejsou-li mezi těmi, kdo rozhodují o projektech systému péče o nadané apod. odborníci, navíc informovaní o aktuálním stavu a úrovni péče o nadané ve světě, nelze se divit, že jinak žádoucí a dobrý projekt Talnet považují za „světově unikátní“.

Současný prezident ECHA (European Council for High Ability) prof. Péter Csermely je mezinárodně uznávaný odborník – molekulární biolog, biochemik a genetický inženýr. Poté, co zjistil, že je mezi studenty málo zájemců o vědu, zejména o přírodovědné obory, techniku apod. (STEM) a mezi nimi tedy o to méně těch mimořádně nadaných, schopných posunout úroveň poznání dále, se rozhodl věnovat pozornost vzdělávacímu systému a zlepšit tak úroveň vyhledávání a rozvoje talentů – nejprve v Maďarsku, poté v postkomunistických zemích a teď už v Evropě i jinde ve světě.

Za svůj přínos pro podporu zájmu dětí a studentů o vědu a techniku a za vytvoření unikátního a úspěšného systému vyhledávání talentů pro vědu i mezi dětmi ze sociálně slabého prostředí, získal Evropskou Descartesovu cenu, která mu byla udělena v prosinci 2004 na Akademii věd ČR v Praze.

Prof. Csermely podpořil založení středoevropského Centra pro talentovanou mládež Johns Hopkins v České republice již před třemi lety.

Peter Csermely na základě svých mimořádných odborných i osobnostních kvalit a zkušeností došel k poznání, že nejlepším prostředkem k šíření informací a nejefektivnějším způsobem spolupráce je vytváření a využívání sítí. Jedině tak lze umožnit rovný přístup všem, kdo se v dané oblasti angažují a minimalizovat hierarchický přístup, který je obvykle byrokratický a neefektivní.

Prof. Csermely, kterému jde o zlepšení podmínek pro vyhledávání a podporu nadaných kdekoli ve světě, zorganizoval počínaje rokem 2000, několik setkání odborníků ze špičkových pracovišť, která ve světě rozvíjejí mladě talenty pro vědu, s odborníky, kteří se v postkomunistických zemích angažovali ve vyhledávání a podpoře talentů. Z ČR byla na 1. setkání NATO-UNESCO pozvána PhDr. E. Vondráková, která byla zvana opakovaně. Na dalších setkáních se objevili také bohužel již zesnulý dr. Z. Klüber (Turnaj mladých fyziků), členové týmu Arachné (PřF UK Praha), Anna Martinková za Otevřenou vědu při AV ČR a Martin Kubala z Přírodovědecké fakulty UPOL.

Ve sbornících z těchto setkání, vydaných počínaje rokem 2002 v NATO Science Series, lze nalézt desítky zajímavých příspěvků z odborných pracovišť v celém světě, která se zabývají vyhledáváním a rozvojem talentů pro vědu. Mezi účastníky těchto setkání nikdo z odborníků MŠMT, ani z Talnetu nebyl. Talnet je užitečným rozšířením nabídky v rámci ČR, ale s možnostmi, které studentů nabízí kurzy CTYOnline není možné tento projekt v žádném případě srovnávat.

Má-li být nakládání s finančními prostředky efektivní, je nutno uvědomovat si priority a souvislosti, alespoň ty nejzávažnější. V ČR bylo vybudováno několik špičkovou technologií vybavených Center excellence, která pro své fungování potřebují patřičně vzdělané odborníky, schopné mezinárodně spolupracovat. Z „místních zdrojů“ jich není dostatek ani teď, ani do budoucna. Část by jich mohla přijít ze zahraničí, ale jak je to s přijímáním cizinců u nás víme...

I z těchto důvodů je nezbytně nutné podporovat vzdělávání, v těchto případech zejména v oborech, spadajících pod STEM. Je dobře, že tu řadu let běží projekty, podporující zájem dětí a studentů o vědu, jaké organizují například na katedře didaktiky fyziky na matfyzu v Praze, na přírodovědeckých fakultách v Praze a Olomouci, konají se dětské vědecké konference, běží Dětská univerzita a rostou populárně vědecká centra jako např. IQ park, Techmánie, vzdělávací programy pro děti a mládež, pořádané hvězdárnami a planetárii a tak dále.

Je dobře, že k této nabídce přibyl jako jeden z řady dalších i Talnet. Rozhodně je žádoucí nabídku i dále rozšiřovat. Jednak pro popularizaci a porozumění vědě pro co nejširší spektrum populace. Zejména ale proto, aby se prostředky, které už byly do podpory vědy vynaloženy, skutečně zúčastily.

Z hlediska vědy samotné by měla být vítána každá možnost získat vzdělání, odborníky a know-how na té nejvyšší úrovni. Touto nabídkou, prověřenou letitými zkušenostmi ve světě a vyzkoušenou několika lety realizace u nás jsou kurzy CTY.

Praha, 18. ledna 2015

PhDr. Eva Vondráková

Autorka připomínek, psycholožka a vynikající česká odbornice na oblast nadaných **PhDr. Eva Vondráková**, spoluzakladatelka a předsedkyně Společnosti pro talent a nadání (STaN) a Národní korespondent ECHA už téměř čtvrt století spolupracuje s významnými zahraničními odborníky v oblasti péče o nadané a pravidelně se zúčastňuje významných zahraničních konferencí. Kvalita a rozsah práce STaN jsou mezinárodně vysoce hodnoceny. Díky tomu se 19.bienální konference WCGTC (Světové rady pro nadané a talentované děti) konala ve spolupráci se STaN v srpnu 2011 v Praze. Zatím jedinkrát za dosavadní čtyřicetiletou historii se tato nejprestižnější konference v oblasti vzdělávání nadaných konala v postkomunistické zemi. Dr. Vondráková je zvána na pracovní setkání odborníků v péči o nadané a spolupracuje na přípravě systému péče o nadané v EU.